

When Jesus Christ is the MAIN ATTRACTION!

Glimt fra et studieophold i Alabama

Af lektor, ph.d. Anders Holm

“Welcome to Sixteenth Street Baptist Church: Where Jesus Christ is the MAIN ATTRACTION!” Ordene brager ud gennem kirkens højtaleranlæg. Deres op-havsmand, den ulasteligt klædte hjælpepræst (*the deacon*), slår ud med armene, rynker brynene og siger med den særlige melodiske accent, som sorte i Sydstaterne har: “We are nooow in worship. Let’s pray!”

At være vidne

Straks sætter hammondorglet i for med en lettere dramatisk undertone at ledsage den efterfølgende bøn. I hverdagssproglige vendinger takkes Gud for endnu en dag, ja, for at vi igen er vågnet op og endda kan huske i går. Men mest af alt, siger hjælpepræsten, bør vi takke ham for, at han har givet os en vej til at kende hans vilje, da han med sin søn var hos os. Her fik alle en dør at gå ind ad. Døren til frelse.

Derpå beder han Gud om at velsigne os og beskytte os mod vores selvskhed og i stedet følge Kristus: “So that we might go, where you would have us to go. So that we might be witnesses of you on this Earth...” At følge Kristus og at være

vidner bliver gudstjenestens hovedtema, skal det senere vise sig. Bønnen virker spontan, men fremsiges på grund af samstemtheden med orglet med god rytme og inderlighed.

Koret og menigheden synger herefter en lille lovprisningssalme: “Praise God, from whom all blessings flow” – i en for en folkekirke-dude noget jazzet version med orgel, trompet og trommer, alt imens både hjælpepræsten, præsten og flere rundt i kirkerummet rejser sig op og så småt begynder at bevæge krop og arme og knipse og rocke med. Og fra nu af bliver det kun vildere ...

Birmingham i Alabama

Min 16-årige søn og jeg er til gudstjeneste i Birmingham, Alabama, i Sixteenth Street Baptist Church. Jeg er i foråret 2023 herovre for at studere amerikansk kirkeliv. Der er tale om en kirke, hvis selvforståelse er bygget op om dens historie. Menigheden blev stiftet i 1873 som den første baptist-menighed for sorte i den på det tidspunkt pulserende jernindustriby Birmingham. Byen bestod dengang fortrinsvis af afroamerikanere og migrantarbejdere fra Østeuropa, som

arbejdede under usle kår i industrien, samt den rige overklasse af fabriks- og mineejere, der dog som regel boede uden for byen, hvor luften var friskere.

I 1880 slog menigheden sig permanent ned på 16th Street, og i 1911 blev den nuværende kirke bygget. Bygningen domineres af to tårne med spidse kupler og i mellem dem en større rund kuppel med glasmosaikker. Den store kuppel hviler over selve kirkerummet, der igen ligger oven på en høj kælder med forskellige aktivitetsrum og køkken. Mest iøjnefaldende – set fra gaden – er den brede trappe, der leder op til indgangen.

Lige fra begyndelsen var menigheden et vigtigt samlingssted for Birminghams sorte indbyggere, og da borgerrettighedsbevægelsens kamp tog fart i slutningen af 1950'erne, blev den et naturligt hovedkvarter for denne i Alabama. Gennem årene afholdtes mange møder her, hvor man bl.a. planlagde flere af de store demonstrationer og andre aktioner. Der var også tætte bånd til prominente baptistpræster i bevægelsen som Martin Luther King og Fred Shuttlesworth.

“Bombingham”

Alt dette gjorde kirken en torn i øjet på dem, der ønskede at bevare den eksisterende segregationspolitik. Det blev ikke mindst tydeligt, efter at bystyret i Birmingham den 10. maj 1963 så sig nødsaget til at ophæve raceadskillelse på restauranter og toiletter og desuden løslod en række fængslede demonstranter. I den kommende tid eskalerede såvel politivoldden som volden i almindelighed mod Birminghams afroamerikanske befolkning og dermed også mod menighedens medlemmer.

Den ultimative tragedie indtraf søndag den 15. september 1963, da en bombe placeret i kirkens ene kældervindue eksploderede og dræbte fire piger i alderen 11-14 år. Klokken var 10.22, pigerne var i søndagskole, og kirken var ved at gøre sig klar til gudstjeneste. Skønt denne bombe egentlig blot var en af de mange terrorbomber, som Ku Klux Klan anvendte i disse år (og gjorde byen kendt som “Bombingham”), var dette attentat så ekstraordinært rædselsfuldt, at det straks vakte afsky og forømmelse både nationalt og internationalt.

To måneder senere blev John F. Kennedy myrdet. Det er ofte blevet sagt, at de to tragiske hændelser stik imod deres bagmænds hensigter tilsammen fremmede sympatien med borgerrettighedsbevægelsens sag og fremskyndede vedtagelsen af loven om borgerrettigheder, *The Civil Rights Act*, fra 1964.

Et tilflugtssted i en barsk verden

Forståeligt nok er bevidstheden om de fire små pigers død endnu stærk i menigheden. Flere af de gamle, som kommer her, var til stede dén søndag, blandt andet en søster til en af pigerne, der selv mistede et øje ved attentatet.

Ifølge en anden ældre kirkegænger, vi talte med, nævnes tragedien stadig ofte i gudstjenesterne i dag. Andet ville være umuligt. Ikke desto mindre forholder prædikanterne sig først og fremmest til nutiden, fortalte hun. Der er også nok at forholde sig til i denne del af Birmingham. Ikke mindst problemer med narko og vold samt en fattigdom, man dårligt kan gøre sig begreb om. Her er sjældent en nat uden skyderier. I denne sammenhæng fungerer kirken som et tilflugtssted i en barsk verden.

Den dystre kontekst gør det også nærmest rørende, at så mange tropper op til gudstjeneste i deres "Sunday Finest", som om man vil insistere på en form for værdighed midt i mismodet. De flotte hatte, slips, kjoler og jakkesæt i alle farver og de små drenge og piger i deres stiveste puds matcher kirkens røde gulvtæpper og velourbetrukne stole. Selve kirkerummet eller salen minder mest om et mindre dansk teater, med ca. 300 pladser, orkestret i siden, præsterne på scenen og korsangerne siddende hævet op bag dem foran orglet. Det er et rum, som er indrettet til samvær, intensitet og ikke mindst sang og musik.

To have a testimony

"Amen, please be seated", siger hjælpepræsten. Nu begynder den kvindelige organist for alvor at jamme, trommerne kommer på, og gospelkoret synger, "Oh, give thanks unto the Lord" og "I've got a testimony" ført an af en dygtig kvindelig leadsinger. Begejstringen er stor. Folk rejser sig undervejs, svinger fra side til side, klapper og synger med. Det gælder især de faste kirkegængere – som det jo er med gudstjenester alle steder.

Godt 25 minutter inde i gudstjenesten overtager præsten (*the reverend*) talerpulten. Han er iført en lang hvid præstekjole eller soutane (*cassock*), og man mærker med det samme, at der er meget på spil. Det går fra 0 til 100 på få sekunder: "I DON'T KNOW ABOUT YOU? BUT I'VE COME TODAY BECAUSE I HAVE A TESTIMONY TO MAKE!" – råber han med en tydelig allusion til den forudgående sang. "Oh, yeah", "Yes" og "All right" lyder det rundt i salen, og lidt overraskende, hvis man ikke lige er

så fortrolig med *call and response preaching*.

Herefter retter præsten sangens ord direkte mod menigheden og udbryster i et insisterende tonefald: "If you look back over your life. And you begin to think things over. You can truly say that you have been blessed. And you also ought to say: I have a TEEESTIMONY. If the Lord woke you up this morning, you have a TEEESTIMONY. If you got a car in your driveway, you have a TEEESTIMONY ...". Remsen fortsætter, mens der råbes "Oh yeah!" og "That's right!!" og klappes i begejstring.

Det hele falder lidt til ro igen. Gennem en længere seance oplyser præsten om kirkens aktiviteter. Herefter bydes de besøgende, ikke mindst gæsterne helt fra Danmark, velkommen, og han beder os vinke, så man kan se os. "Bless you", siger han fem gange og fortæller dernæst (igen), at her i kirken er Jesus "the MAIN ATTRACTION", og at hvis man ikke allerede kender ham, så kan man komme til det i dag med stor chance for, at han vil "revolutioniiiiize your life".

Stop GAZING and start GOING!

Efter et større indsamlingsritual for fuld musik, hvor nydelige gamle mænd og kvinder går rundt til alle med sølvbakker, når vi efter ca. 45 minutter frem til prædiken. Hvad der nu foregår de næste 40 minutter, kan ikke gengives i kort form. Her blot et lille glimt.

Det begynder med, at præsten forklarer, at alt i gudstjenesten har peget frem mod dette øjeblik, men nu må Gud tage over: "Now God we need you to speak because your people are listening. Speak God! So-

mebody needs a word of hope. ...”. Med andre ord forudsættes Guds tilstedeværelse i prædikenen. Og som om denne bevidsthed giver ekstra energi, går præsten nu langsomt op i tempo og lydstyrke for derpå at falde og atter stige. Dette mønster gentager sig gennem hele prædikenen, samtidig med at præsten for hver stigning bliver en tand mere højlydt og insisterende på en nærmest rappende måde.

Skønt det ikke er Kristi himmelfart, er prædiketeksten hentet fra beretningen i Apostlenes Gerninger (1,9-11) i King James-oversættelsen. Præsten tager udgangspunkt i englens ord til disciplene, der står og stirrer efter den himmelfarne i skyen: “Ye men of Galilee, why stand ye gazing up into the heaven?” Englens ord handler om, hævdes det, at vi ikke bare kan stirre (*gaze*) efter den opstandne og himmelfarne og lade livet glide forbi. Vi er ofte bange for livets overgange, for at bevæge os fra et sted til et andet. Men meningen med Kristi himmelfart er, at det blev overladt til os, hans disciple, at følge ham i det, han gjorde, og overskride grænser. Prædikenens tema bliver derfor: “Stop GAZING and start GOING!” Med andre ord fortolkes englens budskab som et ønske om Kristi efterfølgelse.

Kirken er her selv en del af problemet, siger præsten. Dens gudstjenester får os til at beundre Jesus i stedet for at handle som ham. Men vi bør handle, og det gør vi ikke godt nok. Derpå gennemgår han nogle passager i bjergprædikenen. De fortæller os netop: “That we gotta stop

GAZING and start GOING”. Med al den uretfærdighed og ulighed, der er i verden, al volden og alle de nederlag, vi ser, kan vi ikke bare stå og stirre. Efter mange uddybninger af denne pointe i voldsomme, men også humoristiske og nærværende udbrud, ender prædikenen med en energisk-rytmisk pointeopsummering i oneliners, der assisteres af hammondorglet. Og vi sidder temmelig målløse tilbage.

Nadver af plastik

Nadveren, som afslutter gudstjenesten, gøres der ikke meget ud af. Alle bliver siddende og finder deres plastik communion-kit frem, som man har fået udleveret ved indgangen. Præsten siger hurtigt indstiftelsesordene, rækker oblaten ud mod menigheden og fortæller, at den symboliserer Jesu Kristi legeme, hvorpå alle spiser samtidigt. Det samme med vinen, hvorpå han siger: “God bless y’all and have a great day”. Og vupti, så er gudstjenesten forbi.

Jeg havde lovet mig selv kun at beskrive denne gudstjeneste – ikke anmelder den, som man nogle steder har fået for vane. Det ville jeg faktisk heller ikke kunne. Dertil er liturgien, teologien og energiniveauet alt for fremmed for mig. Jeg kan egentlig blot konstatere, at vi var helt flade, da vi kom hjem, og at resten af dagen derfor absolut blev mere *gazing* end *going*.